Region Stockholm

6

Anmälan av årsrapport Kunskapscentrum patologi och cytologi 2018

VKN 2019-0115

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Avd. Kvalitet och patientsäkerhet
Britt Arrelöv

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-09-06

VKN 2019-0115

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Anmälan av årsrapport Kunskapscentrum patologi och cytologi 2018

Ärendebeskrivning
Anmälan av årsrapport Kunskapscentrum i patologi och cytologi 2018

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Regionalt kunskapscentrum i patologi och cytologi Årsrapport 2018

Förslag till beslut
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar

att lägga anmälan till handlingarna.

Förvaltningens motivering till förslaget

I rapporten redovisas genomförda aktiviteter 2018 kopplat till uppdraget, vad gäller kompetensförsörjning och utbildningsfrågor samt regionala, nationella och internationella nätverk. Man lyfter även upp problem man ser kopplat till bristen på patologer vad gäller analyser och utbildning av specialister.

Utifrån en kartläggning av antalet aktiva specialistläkare och kommande pensionsavgångar har man konstaterat ett fortsatt behov av utbildning av specialistläkare. För att förbättra kvalitet, nätverk, standardiserade vårdförlopp och fortbildning arbetar man med regionala utbildningsdagar. Man har även startat en utbildning inom utskärning för biomedicinska analytiker med syfte att avlasta patologerna.

KUL och Unilabs för en dialog om samarbete runt specialistutbildningen av läkare. I rapporten lyfts även upp ett önskemål om att specialistutbildningen av läkare skulle behöva utökas och centraliseras samt att det finns behov runt specialistutbildningen som idag inte tillgodoses.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Johan Bratt
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till

Godkänd av Magnus Thyberg, 2019-09-06

Regionalt kunskapscentrum i patologi och cytologi

Årsrapport 2018

RKC har från landstinget och Hälso- och Sjukvårdsdirektören följande uppdrag:

- Främja region Stockholm – Gotlands behov av kompetensförsörjning, undervisning, samarbete, nätverk och task-shifting inom medicinsk service som bedrivs inom patologi/cytologi för att uppnå en patientsäker hälso- och sjukvård på alla vårdnivåer i nätverkssjukvården.
- Den regionala ST-utbildningen i patologi/cytologi ska ske i formaliserad samverkan mellan RKC och den upphandlade privata laboratorieverksamheten.
- Åstadkomma förutsättningar för att möjliggöra en hög och jämn diagnostisk kvalitet inom regionen med adekvata svarstider som är överensstämmande med effektiv och patientsäker hälso- och sjukvård som tillgodoser befolkningens behov av jämlik diagnostik av hög kvalitet och som överensstämmer med den regionala cancerplanens krav.

Regionalt kompetensbehov

Diagnostik inom patologi är mer och mer specialiserad och komplex. Det krävs inte bara en viss bemanning men även kompetens inom olika specifika område inom patologi. RKC har fört en diskussion med Unilabs AB, vilka tar en stor del av öppenvårdspatologi-prover, kring deras kompetensförsörjning och kommer att mer noggrant gå igenom deras planering.

Pensionsavgångar inom regionen

Under hösten 2018 utförde RKC en enkät mot chefer på regionens sex laboratorier. Målet var att kartlägga antal aktiva specialister, och hur nära pension dessa är, för att planera för framtidens utbildningsbehov. Enkäten visade att det finns 96 stycken aktiva specialister inom regionen, med 28 stycken som går i pension inom 10 år (29%), vilket verkar vara en underrapportering. Flera områden är sårbara, inklusive hud, gastro och gynpatologi. Resultatet stödjer fortsatt utbildning av ST-läkare i en regelbunden takt för att minska påverkan av pensionsavgångar.

RKC utbildningsdagar

Som en del av en regional strategi att förbättra kvalitet, nätverk, SVF och fortbildning jobbar RKC med att sätta igång regionala utbildningsdagar. Målet är att dessa ska förbättra kvalitet, stödja diagnostik inom regionen och vara ett forum för förbättringsarbete. Strategin är att ha flera utbildningstillfällen av kortare karaktär. Inspirationen kommer från övriga världen där många labb har regelbundna seminarier, föreläsningar och nätverk. Här är målet dessutom att bygga ett mer regionalt samarbete. Det finns idag mycket fokus på ST-utbildning men inom fortbildning av specialister finns mindre tillgängligt. Dessutom är utbildningarna oftast internationellt, vilket kräver resor.

Planering pågår för tre utbildningsdagar till hösten 2019. Den första planeras vara inom hudpatologi. Diskussionen pågår kring de andra, men möjligtvis gastropatologi och bröstpatologi som ämne. Eventuellt skulle dessa dagar vara ett tillfälle att bjuda in externa experter.

Task-shifting: Kurs inom utskärning för BMA

Regionalt Kunskapscentrum har fått stöd från omställningsfonden att organisera en utbildning för biomedicinska analytiker. Motivationen är brist på patologer, men även en önskan att dela arbetsuppgifter där det är rimligt med andra yrkeskategorier. Här följer Sverige erfarenhet inom många andra länder, bland annat USA och Storbritannien. I USA har man, sedan länge, haft en utbildning av s k ”pathology assistants”, en cirka två-årig utbildning inom utskärningsteknik. Storbritannien har också infört olika utbildningar för ”laboratory scientists”.

En kurs har nu utvecklats, med stöd av Karolinska Universitetslaboratoriet (KUL) och Karolinska Institutets uppdragsutbildning. Kursen kommer att pågå hösttermin 2019, och innefattar 7,5 högskolepoäng. Det blir den mest ambitiösa kursen inom utskärningsteknik för BMA i Sverige. Kursen kommer att ta in en pilotgrupp på 8 - 12 BMA från KUL, med målet att i framtida omgångar ta in även externa sökande. Kursen kommer att inkludera både en teoretisk del, med tumörläran och utskärningsteknik, och en praktisk del där BMA jobbar under handledning på olika labb inom KUL.

Det är fortsättningsvis brist på patologer och det kommer att öka avsevärt eftersom patologi spelar en viktig roll i den mediciniska revolutionen. Det är ett nytt tankesätt då vi står inför en era av personalized medicine. Patologernas uppgifter har ökat och patologin har numera ett eget spår för att hantera denna utveckling. Svensk förening för Patologi har rapporterat senast att det fortfarande behövs 100 stycken patologer i landet. Problemen har nu blivit större och drabbar hela Europa. Klinisk patologi/cytologi på Karolinska kämpar redan med mycket långa handläggnings- och handledningstider för att kunna få ST-läkare som verkligen skulle fortsatta med denna krävande specialitet. Det är flera aspekter som ingår i ST-tjänsten, utbildningen, produktion och inte minst forskning. Dessa olika ändamål leder till att många aktörer deltar och vi måste se till att hålla balansen. Snabba och oberäkneliga förändringar pga. ny omorganisation kan ibland leda till överbelastning. Utmaningen är stor och stöd behövs för att kunna fortsatta utbilda flera patologer till regionen men även till hela landet.

Arbetsnätverk

Regionalt nätverk

Regelbundna möten med andra KUL studierektorer fortsätter samt att det ordnas gemensamma KUL ST-aktiveter. Funktionschef Andreas Matussek presenterade en del nya projekt inom KUL. Vi försökte även uppfylla vissa krav i de befintliga kraven från Socialstyrelsen gällande de juridiska aspekterna i laboratoriet. Regionalt hade vi också en öppen diskussion med Unilabs i samband med en ST-Unilabdag. Dialogen med Unilabs fortsätter och målet är att ST från Unilabs samt Karolinska ska kunna randa enligt överenskommelse mellan parterna. Vi hävdar att ST-utbildning i regionen bör centraliseras. Samarbetsformer måste överenskommas som innebär randning och kurser för att uppnå det optimala sättet för utbildning i regionen, men även nationellt på grund av spridningen av Unilabs laboratorier över landet.

Nationalt nätverk

I samband med 2018 års vårmöte i Jönköping ansåg ST-studierektorer inom patologi att det fanns ett stort behov av att aktivera vårt nationella nätverk av ST-studierektorer inom Klinisk patologi/cytologi eftersom en del av frågorna berör ST på nationell nivå. Enligt den senaste rapporten från SvFP gör 127 stycken läkare sin ST-utbildning. Nätverksrepresentanter i relation till nationens 30 stycken laboratorier. Det första gemensamma mötet för nationella ST-studierektorsnätverket inom patologi hölls i Stockholm den 8 november 2018 där Uppsala och Stockholm stod som värdar. På mötet diskuterades bland annat SPUR inspektion, bedömningsverktyg, ST-behörighet, ST-program och aktuella undervisningsmetoder. Det vetenskapliga arbetet, och frågan till SvFP om arbetet, måste redovisas på ett nationellt möte. Vidare hade vi ett rundabordssamtal om 1–2 års fellow-ship efter legitimation.

Internationellt nätverk

-Eurepean Sociaty of pathology (ESP) har byggt upp en examinationsplattform, ”Pathology PROGRESS test” (självtest). Alla ST-läkare som är medlemmar i ESP kan medverka i det som kallas European Board of pathology Examination. ST-läkarna har börjat registrera sig och kommer att delta.

-Mayo Clinic - Karolinska Institutet Collaborative Travel Grants har accepterats

ST utbildningskvalité och bedömning

Samtliga handledare samt studierektor är specialister i klinisk patologi och har genomgått handledarutbildning samt har skriftliga uppdragsbeskrivningar. Studierektorn har avsatt arbetstid för uppdraget. Huvuddelen av tjänstgöringen fram till specialistkompetens kan genomföras på kliniken. Alla ST-läkare skall genomföra och dokumentera ett kvalitetsarbete.

KUL handleder kurs

Karolinska Universitetlaboratoriets studierektorer ordnade en kurs för ST-handledare. KUL stod för kostnaden och kursen utförs av Wijk Kompetens & Utveckling. Kursen är utformad för att uppdatera deltagarna om aktuellt regelverk och riktlinjer kring ST samt ge deltagarna fördjupad kunskap inom områdena bedömning och återkoppling, med fokus på de laboratoriemedicinska specialiteternas specifika behov och arbetssätt. Det övergripande syftet med kursen är att skapa så bra förutsättningar för ST-läkarnas utveckling som möjligt och på så sätt bidra till kompetenta specialister inom respektive specialitet. Kursen fokuserar på bedömning och feedback samt en implementeringsuppgift avseende Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd inklusive målbeskrivning.

Klinisk patologi/cytologi-specialister tillhandahåller få handledarutbildningar. Kursen behövs för att kunna leda ST-handledare, detta görs genom att delta på huvud ST-handledarkurs. Kursen är obligatorisk enligt Socialstyrelsen.

ST Behörighet/körkort för att självständigt besvara prov

Mile stones projekt

Vi utgår från Socialstyrelsens målbeskrivning för att uppfylla kraven. Däremot anser vi att det behövs klargörande utvärdering för ST-läkarprogess under utbildningen. Mile stones är utformad för användning vid utvärdering av ST-läkare i samband med deras deltagande och prestation i kliniken. Mile stones utgör ett ramverk för bedömning av den ST-läkares utveckling i viktiga dimensioner av elementen i specialistkompetens inom patologi.

Varje patologiområde måste använda mile stones för sina ST-läkare. Ett projekt pågår att designa ett nivåbaserat program som identifierar mål och förväntan från inträdet och genom utbildningsperioden.

ST-läkares kurser

Teoretisk utbildning: ST-läkaren ges goda möjligheter att delta i externa kurser och internt planerad utbildning. ST-läkarna erbjuds SK kurser som uppfyller kraven i delmål A-C i nya ST-utbildningen. ST-läkarna är också aktiva i planering och genomförande av klinikens interna utbildning.

SPUR inspektion

Enligt SOSFS föreskrifter om läkarnas specialiseringstjänstgöring ska kliniker som utbildar ST-läkare granskas regelbundet genom externa inspektioner. Dessa har traditionellt genomförts av SPUR, som står för Läkarförbundets SPecialistUtbildningsRåd. Det anges inte hur ofta detta bör ske. Rekommendationen är en inspektion åtminstone vart femte år. Det är endast få inspektioner inom klinisk patologi/cytologi men vi måste förbereda oss med dokumentation och se över ST-utbildningen. Ett projekt startade ett kvalitetsarbete och utförs av en ST-läkare. Syftet är att granska ST-utbildning i klinisk patologi/cytologi Karolinska ur ett ST-perspektiv.

Behov

-Varje ST-läkare får möjlighet att delta på en avancerad internationell kurs i slutet av utbildningen. Finansiering för detta saknas och frågan lyfts om det finns möjlighet att söka medel på t.ex. LSF.

-En idé för att profilera RKC kan vara att bjuda in internationella föreläsare och ordna utbildningar i samarbete med LIF.

-Den interna ST-utbildningen bör utökas. Detta kräver samarbete från all klinisk patologiledning i regionen genom att prioritera utbildningen.

-Schemalagd tid för självstudier ges med 4 timmar varannan vecka samt tid för vetenskapliga arbeten.